

Sygn.akt Ca 133/13

POSTANOWIENIE

Dnia 18 kwietnia 2013r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Anatol Gul

Sędziowie: SO Jerzy Dydo

SO Aleksandra Żurawska

Protokolant: Agnieszka Ingram

po rozpoznaniu w dniu 9 kwietnia 2013r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z wniosku K. I.

przy udziale (...) SA w K.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawczynie

od postanowienia Sądu Rejonowego w Świdnicy

z dnia 29 listopada 2012r., sygn. akt I Ns 1061/11

postanawia:

I. zmienić zaskarżone postanowienie w pkt II w ten sposób, że zasądzone od wnioskodawczynie na rzecz uczestnika postępowania koszty procesu w kwocie 2.417 zł obniżyć do kwoty 257 zł;

II. oddalić apelację w pozostałej części;

III. zasądzić od wnioskodawczynie na rzecz uczestnika postępowania 120 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn.akt II Ca 133/13

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 29.11.2012r Sąd Rejonowy w Świdnicy I Wydział Cywilny oddalił wniosek K. I. przy udziale (...) S.A. w K. Oddział w W. o ustanowienie służebności przesyłu i zasądzenie wynagrodzenia za tą służebność w wysokości 2.000 zł miesięcznie oraz obciążył wnioskodawczynię kosztami postępowania.

Sąd Rejonowy ustalił, że wnioskodawczynie stała się właścicielką działki nr (...) w S. w drodze umowy darowizny z dnia 22.03.2011r. Na działce nr (...) nie stoi żaden słup sieci energetycznej, przebiega jedynie napowietrzna linia energetyczna 10KV L- 553 Ś. – S., która została posadowiona przed 1993r. Uczestnik postępowania, (...) SA w K. jest następcą prawnym Zakładu (...) w W..

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że wniosek jest bezzasadny, ponieważ uczestnik postępowania nabył w drodze zasiedzenia służebność gruntową na prawach służebności przesyłu. Uznając, że doszło do zasiedzenia służebności gruntowej Sąd Rejonowy odwołał się do niekwestionowanego obecnie orzecznictwa SN o dopuszczalności zasiedzenia służebności gruntowej na prawach służebności przesyłu i możliwości zaliczenia na podstawie art.176 § 1 kc przez osobę prawną, która przed 1 lutego 1989r miała status państwowej osoby prawnej do okresu posiadania po tej dacie również posiadanie Skarbu Państwa przed dniem 1 lutego 1989r jeżeli w tym czasie nastąpiło przeniesienie posiadania (post. SN z 9.02.2012r III CZP 93/11, post. SN z 25.01.2006r I CSK 11/05, postanowienie SN z 10.04.2008r IV CSK 21/08, post z 17.12.2008r I CSK 171/08 OSNC 2010/15, post. z 10.12.2010 III CZP 108/10 niepubl.). Sąd Rejonowy przyjął, że początek biegu terminu zasiedzenia należy liczyć od 24.10.1973r, ponieważ w tym czasie sporna linia przesyłowa już istniała, na co uczestnik postępowania przedstawił dowód z dokumentu tj. protokołu odbioru technicznego z 24.10.1973r. Przyjmując złą wiarę posiadacza Sąd Rejonowy ustalił, że 30 letni okres zasiedzenia upłynął, zatem w dniu 24.10.2003r. Obecnie linia przesyłowa jest własnością uczestnika postępowania, który przejął ją po przekształceniu od pierwotnego właściciela Zakładu (...). Uczestnik postępowania zgodnie z art. 176 kc wykazał, że po 1.02.1988r nastąpiło przeniesienie na niego posiadania służebności przez Skarb Państwa. Uczestnik postępowania mógł doliczyć do okresu biegu terminu zasiedzenia służebności okres posiadania służebności przez poprzednika prawnego Zakład (...). O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 520 § 2 kpc.

Apelację od postanowienia Sądu pierwszej instancji złożył uczestnik postępowania zaskarżając postanowienie w całości i zarzucając:

- naruszenie art, 64 § 2 kpc poprzez niewłaściwe oznaczenie strony uczestnika jako (...) S.A. Oddział W. zamiast jako (...) S.A. z siedzibą w K. ;
- naruszenie art, 328 § 2 kpc w zw. z art, 13 § 2 kpc poprzez zaniechanie uzasadnienia orzeczenia o kosztach postępowania, co uniemożliwia kontrolę instancyjną w przedmiocie kosztów postępowania ;
- naruszenie § 8 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r, w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz,1349 ze zm.) poprzez jego niezastosowanie i orzeczenie o tej opłacie w kwocie 2.417 zł zamiast w kwocie 240 zł,
- art. 172 § 1 kc w zw. z art, 175 i art. 121 pkt. 4 kc, przez niewłaściwe zastosowanie poprzez nieuwzględnienie, że bieg terminu zasiedzenia ustalonej służebności mógł rozpocząć się najwcześniej od dnia 5.12.1990 r, albowiem z tym dniem nastąpiło „uwłaszczenie” Zakładu (...) majątkiem Skarbu Państwa, zaś w okresie od 1.02.1989 r. do dnia 5.12.1990 r, bieg zasiedzenia wobec Skarbu Państwa był zawieszony ;
- naruszenie art. 176 § 1 zd, 1 k.c, przez niewłaściwe zastosowanie polegające na doliczeniu do posiadania uczestnika czasu posiadania Skarbu Państwa sprzed 1.02.1989 r, pomimo upodmiotowienia Zakładu (...) w wyniku zniesienia jednolitej własności państwowej dopiero z dniem 1.02.1989 r., i następnie jego komercjalizacji na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 lutego 1993 r, o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki;
- art.340 kc w zw z art. 352 kc przez niewłaściwe zastosowanie poprzez przyjęcie, iż uczestnik i poprzednicy prawni korzystali w sposób ciągły z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym obecnej treści służebności przesyłu i w zakresie służebności gruntowej odpowiadającej obecnej treści służebności przesyłu pomimo braku ustaleń o przekazaniu do eksploatacji i dalszego korzystania z napowietrznej linii średniego napięcia L-553;
- art. 287 kc w zw. z art.305⁴ kc przez jego niezastosowanie poprzez nie oznaczenie zakresu i sposobu wykonywania służebności gruntowej o treści odpowiadającej obecnej służebności przesyłu, ani też zakresu wykonywania obecnej służebności przesyłu jako przesłanki do ustalenia zakresu zasiedzenia;

- art.292 kc przez niewłaściwe zastosowanie poprzez przyjęcie, iż uczestnik zasiedział służebność gruntową o treści odpowiadającej obecnie służebności przesyłu pomimo braku zakresu jej wykonywania.

Na podstawie art. 368 § 1 pkt.5 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc wniósł o:

zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uwzględnienie żądania wniosku w całości i orzeczenie o kosztach za I i II instancję.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja jest zasadna jedynie w zakresie wysokości kosztów postępowania, którymi obciążona została wnioskodawczyni. Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił podstawę faktyczną rozstrzygnięcia, która nie jest w apelacji kwestionowana oraz prawidłowo zastosował przepisy prawa materialnego w szczególności przepisy art. 172 § 1 i 2 kc oraz art.176 § 1 kc przyjmując, że doszło do zasiedzenia przez uczestnika postępowania służebności gruntowej na prawach służebności przesyłu.

Odnosząc się do zarzutów apelacji Sąd Okręgowy stwierdza, że są one nietrafne poza jednym, a mianowicie naruszenie art.328 § 2 kpc w związku z art. 13 § 2 kpc w zakresie braku uzasadnienia rozstrzygnięcia o kosztach postępowania. Sąd Rejonowy rzeczywiście ograniczył uzasadnienie do podania podstawy prawnej rozstrzygnięcia. To uchybienie nie uniemożliwia jednak Sądowi Okręgowemu kontroli instancyjnej orzeczenia Sądu pierwszej instancji. Zasada orzekania o kosztach w postępowaniu nieprocesowym została wyrażona w art.520 § 1 kpc. Zgodnie z tą zasadą, każdy uczestnik postępowania ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie, co oznacza, że obciążają go koszty tej czynności, której sam dokonał, jak i czynności podjętej przez Sąd w jego interesie. Zasada ujęta w art. 520 § 1 kpc jest nienaruszalna w sytuacji, w której uczestnicy są w równym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub – mimo braku tej równości – ich interesy są wspólne. Od tej zasady w art. 520 § 2 i 3 kpc przewidziane są wyjątki. Przepis art. 520 § 3 kpc dopuszcza możliwość zasądzenia kosztów postępowania od uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone na rzecz uczestnika, który te wnioski negocjował albo składał wnioski przeciwne. Regulacja ta zbliżona jest do art. 98 § 1 kpc oraz do art. 103, ponieważ pozwala na usytuowanie uczestników w pozycji wygrywający-przegrywający, jak też na uwzględnienie przy rozstrzygnięciu o kosztach niesumiennego lub oczywiście niewłaściwego postępowania uczestnika. Nie powinno ulegać wątpliwości, że w sprawie o ustanowienie służebności przesyłu i zasądzenie wynagrodzenia za ustanowienie tejże służebności, interesy uczestników są sprzeczne. Dopuszczalne jest przeciw dochodzenie wynagrodzenia za korzystanie ze służebności gruntowej w drodze procesu. Skoro wniosek został oddalony a Sąd podzielił zarzut uczestnika postępowania o zasiedzeniu służebności gruntowej na prawach służebności przesyłu, to podstawą orzeczenia o kosztach postępowania powinien być przepis art. 520 § 3 kpc. Wobec tego to wnioskodawca winien ponieść całość kosztów postępowania. Sąd Rejonowy jakkolwiek prawidłowo obciążył kosztami postępowania wnioskodawcę, to wadliwie ustalił ich wysokość. Wysokość kosztów zastępstwa prawnego należało, bowiem ustalić na podstawie § 7 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r w sprawie opłat za czynności radców prawnych /.../ Stawka minimalna w sprawie dotyczącej służebności wynosi 240 zł. Mimo, iż we wniosku było również zawarte żądanie zasądzenia wynagrodzenia za ustanowienie służebności, to nie można przyjąć, że ta kwota stanowi „wartość przedmiotu sporu” i wynagrodzenie pełnomocnika ma być ustalone na podstawie § 6 powołanego rozporządzenia. Sprawa była rozpoznawana w postępowaniu nieprocesowym i wynagrodzenie pełnomocnika może być ustalone tylko według przedmiotu tegoż postępowania a więc ustalenia służebności.

Nietrafny był zarzut apelacji naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisu art. 64 § 2 kpc poprzez niewłaściwe oznaczenie uczestnika postępowania. Sąd Rejonowy prawidłowo, zgodnie z firmą uczestnika podaną do KRS dokonał jego określenia. Brak wskazania centrali siedziby spółki i wskazanie jednego z oddziałów spółki nie jest błędnym oznaczeniem strony, mającym znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Kwestia siedziby uczestnika nie była w ogóle sporna. Natomiast firma spółki została oznaczona w orzeczeniu prawidłowo. Sąd mógł również dodatkowo wskazać na oddział spółki skoro jest on wymieniony również w KRS. Przepis art. 64 § 2 kpc dotyczy zresztą zdolności sądowej

organizacji społecznych nie posiadających osobowości prawnej i w sprawie nie ma zastosowania, nie mógł być, więc naruszony.

Nietrafne są zarzuty naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisów prawa materialnego w szczególności art. 172 § 1 kc i art. 176 § 1 kc, art. 340 kc w związku, z art. 352 kc, art. 287 kc w związku z art. 305⁴ kc i art. 292 kc. Sąd Okręgowy podziela w pełni wyrażoną w uzasadnieniu, zaskarżonego postanowienia argumentację prawną dotyczącą możliwości zasiedzenia służebności gruntowej i możliwości zaliczenia na podstawie art. 176 § 1 kc do okresu posiadania przez uczestnika postępowania zaliczenia okresu posiadania przez Skarb Państwa przed 1 lutego 1989r. Stanowisko takie znajduje odzwierciedlenie w powołanej przez Sąd Rejonowy i niekwestionowanym obecnie orzecznictwie SN. Przytoczenie tegoż orzecznictwa w uzasadnieniu Sądu Okręgowego jest zbędne skoro zostało już wcześniej powołane.

Uczestnik postępowania wskazał protokołem odbioru technicznego z dnia 24.10.1973r, że już co najmniej w tej dacie istniała linia przesyłowa zlokalizowana na działce (...) obecnie należącej do wnioskodawczyni, a jej właścicielem był Zakład (...). Na skutek przekształceń własnościowych linia ta stanowi obecnie własność uczestnika postępowania. Linia ta nieprzerwalnie była eksploatowana i była w posiadaniu uczestnika postępowania i jego prawnych poprzedników. Prawdopodobnie, zatem Sąd Rejonowy uznał, że początek okresu zasiedzenia służebności gruntowej należy liczyć, co najmniej od 24.10.1973r, a termin zasiedzenia przy przyjęciu złej woli uczestnika upłynął w dniu 24.10.2003r. Skoro uczestnik postępowania zasiedział nieruchomość gruntową na prawach służebności przesyłu, to nie można ustalać służebności, bo ona już istnieje. Zasiedzenie jest pierwotnym sposobem nabycia własności, który nie zobowiązuje osoby nabywającej ją w ten sposób do dania jakiegokolwiek ekwiwalentu. Okoliczność, że nabycie własności rzeczy przez posiadacza kosztem właściciela – jest w razie ziszczenia się przesłanek zasiedzenia – usprawiedliwione ochroną porządku publicznego, pozwala uznać przepisy o zasiedzeniu, mimo iż nie przewidują one dla właściciela rekompensaty utraconej własności, za zgodne z art. 31 ust.3 Konstytucji (tak SN w wyroku z dnia 12.01.2012r II CSK 258/11 LEX nr 1125088).

W uzasadnieniu powołanego orzeczenia SN wyraził pogląd, że funkcja zasiedzenia sprzeciwia się przyznaniu byłemu właścicielowi wobec posiadacza, który stał się właścicielem /.../, wszelkich innych roszczeń, u których podstaw leży prawo własności, do takich zaś należałoby roszczenie uzupełniające za okres poprzedzający datę zasiedzenia, w tym roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy. Ład, porządek prawny, stabilizacja stosunków w zakresie odnoszącym się do własności rzeczy, czyli wszystko to, do czego zapewnienia zmierza zasiedzenie, uległaby ponownie zakłóceniu przez spory dotyczące, związanego z roszczeniem windykacyjnym i tym samym uzależnionego przede wszystkim od kwestii własnościowych, roszczenia o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy w okresie poprzedzającym datę zasiedzenia. Przyznanie byłemu właścicielowi takiego roszczenia wobec posiadacza, który stał się właścicielem, byłoby, więc nie do pogodzenia z celem zasiedzenia.

Nietrafny jest również zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 287 kc w związku z art. 305⁴ kc przez nie oznaczenie zakresu i sposobu wykazywania służebności gruntowej. Przepis art. 287 kc ma zastosowanie w sytuacji, gdy Sąd ustanawia służebność gruntową, natomiast, gdy nastąpiło zasiedzenie służebności gruntowej nie ma w ogóle potrzeby jej oznaczania. Poza tym zakres i sposób wykonywania służebności gruntowej na prawach służebności przesyłu wynika wprost z przepisu art.305¹ kc.

Z powyższych względów na podstawie art. 385 kpc w związku z art. 13 § 2 kpc apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu. Postanowienie w zakresie kosztów postępowania (pkt II) został zmieniony na podstawie art. 386 § 1 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 520 § 3 kpc uznając, że interesy uczestników postępowania były sprzeczne, a zatem koszty postępowania powinien ponieść uczestnik postępowania, którego wnioski zostały oddalone.